

Tjänsteskrivelse - Beslut om uppdrag att genomföra omprogrammering

Förslag till beslut

Utvecklingsutskottet föreslår att Regionstyrelsen ska besluta följande.

1. Uppdra till Regionala utvecklingsdirektören att gemensamt med Region Dalarna och Region Värmland se över vilka särskilda mål som är aktuella för Norra Mellansverige samt genomföra förändring av regionalfondsprogrammet för Norra Mellansverige.

Sammanfattning

Regionalfonden i Norra Mellansverige har erbjudits möjligheten att genomföra en omprogrammering som innebär dels möjlighet att bredda programmet till nya mål, dels ger tekniska fördelar i det fortsatta genomförandet.

Den sammantagna bedömningen för Norra Mellansverige är att såväl nya specifika mål som de föreslagna tekniska fördelarna förbättrar möjligheterna till ett bra genomförande av programmet. En förändring av regionalfondsprogrammet för Norra Mellansverige föreslås därför genomföras i samverkan mellan de tre regionerna och förvaltande myndighet, Tillväxtverket.

Ärendet

Region Gävleborg ansvarade år 2020-2021, tillsammans med Region Dalarna och Region Värmland, för att skriva ett nytt regionalt program för Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) för programområdet Norra Mellansverige (NMS) under programperioden 2021-2027. Regionstyrelsen beslutade (§207) 2020-12-07 att godkänna inriktningen i förslaget och uppdra till Regionstyrelsens ordförande att godkänna det slutliga förslaget till ERUF-program samt överlämna detta till Regeringen. Programmet trädde sedan i kraft 2022.

Genomförandet i Norra Mellansverige har skett med måttlig kraft. Intresset har tidvis varit högt, men genomförandegraden har bromsats av utmaningar med att mobilisera aktörer med genomförandekapacitet och medfinansiering, samt av utmanande regelverk. Problematiken har varierat över landet, men generellt finns utmaningar i genomförandegraden, så väl i Sverige som i EU i stort.

Den 1 april i år kom EU-kommissionen med ett nytt lagförslag gällande fortsatta genomförande av sammanhållningspolitiken inom programperioden. Förslaget syftar till att intensifiera genomförandet och bättre stödja EU:s konkurrenskraft, minskade koldioxidutsläpp, försvar och säkerhet, samt bostäder till rimliga priser, vattenresiliens och energiomställning. Målet är att göra sammanhållningspolitiken mer effektiv genom att uppmuntra medlemsstaterna och regionerna att investera i vad EU-kommissionen anser vara några av Europas viktigaste strategiska prioriteringar just nu. Medlemsstaterna uppmanas att omprogrammera en del av

sina sammanhållningsfonder för 2021–2027 till nya investeringar. Lagförslaget innefattar även vissa fördelar för de program som väljer att omprogrammera. Fördelarna handlar om ökad medfinansieringsgrad, förskott som i sin tur ger fördelar i att nå resultatmål samt förlängning av programmet med ett år. Förlängningen gäller under förutsättning att minst 15 procent av medlen flyttas till de nya målen, vilket motsvarar 204 mkr för NMS.

Förslaget är under förhandling och kommer att beslutas under juni/juli. Därefter har regionerna två månader på sig att ta fram ett förslag med programändringar. Förvaltande myndighet (Tillväxtverket) skickar slutligt in förslagen. Prioriteringar och avvägningar genomförs dock, likt framtagandet under 2020-2021, av regionalt utvecklingsansvariga: Region Gävleborg, Region Dalarna och Region Värmland.

De nya mål som presenterats i förslaget och som kan vara aktuella för omprogrammering är:

1.7: Stärka industriella kapaciteter för att främja dubbel användning samt försvarskapaciteter: Utveckla och stärka industriella kapaciteter för både civila och militära ändamål.

2.5: Främja säker tillgång till vatten, hållbar vattenförvaltning och vattenresiliens: Säkerställa tillgång till rent vatten och förbättra vattenresiliens. (ändring av befintligt mål)

2.12: Främja energiförbindelser och relaterad transmissionsinfrastruktur samt utbyggnad av laddningsinfrastruktur: Förbättra energiförbindelser och bygga ut laddningsinfrastruktur.

3.3: Utveckla motståndskraftig försvars- eller dubbelanvändningsinfrastruktur för att främja militär mobilitet inom unionen: Bygga och stärka infrastruktur för både civila och militära ändamål.

Utöver dessa undersöks möjligheten att inkludera ytterligare ett mål som föreslås formuleras om:

1.5 Förbättra digital konnektivitet, *inklusive investeringar för dubbel användning*.

Ett eller flera av ovanstående mål ska prioriteras i omprogrammeringen. Val av mål bör ske efter följande principer:

-Behov av insatser utifrån de regionala förutsättningarna

-Överensstämmelse med regionala utvecklingsstrategier (RUS) i Gävleborg, Dalarna och Värmland.

-Bedömning av genomförandekapacitet. Här avses att potentiella projektägare, tidsmässiga faktorer och regelverk möjliggör genomförande i närtid.

Bedömning av behov och genomförandekapacitet ska ske i samverkan mellan aktörer i regionerna och de regionalt utvecklingsansvariga.

Förändring av programmet innebär även att medel behöver flyttas från något/några av de program mål som idag är prioriterat. Val av dessa ska grunda sig på samma bedömningskriterier; behov, genomförandeförmåga samt överensstämmelse med RUS.

Det slutliga valet av specifika mål och omfördelning av medel kan inte ske förrän förutsättningarna blivit helt klarlagda genom att lagstiftningen har antagits av EU:s lagstiftande församlingar. Samtidigt kan programändringarna inte vänta för länge eftersom de tekniska fördelar som lagförslaget innebär är villkorade med att programmet ändras inom två månader efter att lagstiftningen är antagen. I klartext innebär detta att en omprogrammering av Norra Mellansveriges program behöver ske under sommaren 2025, annars kan NMS inte ta del av fördelarna i form av mer generös medfinansieringsgrad, förskott och förlängning av programmet.

Den sammantagna bedömningen för Norra Mellansverige är att såväl nya specifika mål som de föreslagna fördelarna förbättrar möjligheten till ett bra genomförande av programmet. En förändring av regionalfondsprogrammet för Norra Mellansverige föreslås därför genomföras i samverkan mellan de tre regionerna och förvaltande myndighet, Tillväxtverket.

Kostnader och finansiering

Beslutet innebär inga kostnader för Region Gävleborg.

Konsekvensbeskrivningar

Regionalfondsprogrammet har påverkan på aspekterna hälsa och miljö. Omprioriteringen av mål kommer dock inte försämra programmets måluppfyllnad av exempelvis klimat.

Expedieras till

Avdelning Finansiering och strategi

Katrien Vanhaverbeke
Regional utvecklingsdirektör

Thomas Högman
Handläggare